

ŘÁD SVATÉHO HUBERTA

SE SÍDLEM NA KUKSU

S HUBERTEM DO ŠKOLY A MOŽNÁ JEŠTĚ DÁL

„DOTKNI SE KŘÍDEL“

AUTOR: IVANA JIRSOVÁ

WWW.RADSVATEHOHUBERTA.CZ

Název programu:

Autor:

Záměr programu:

Forma programu:

Cílová skupina:

Časová náročnost:

Místo pilotáže:

Nároky na prostory:

„Dotkni se křídel“

Ivana Jirsová

Poznáváme dravce a jejich život ve volné přírodě i v zajetí. Kouzlo našeho programu spočívá v přímém kontaktu s letnými doteky dravců.

Vzdělávací prožitkový program

Program je možné přizpůsobit všem věkovým kategoriím od MŠ po seniory. Dobrou zkušenost máme s realizací programu pro děti se zdravotním postižením.

Dle domluvy s organizátorem, min. 2 hodiny

ZŠ Nový Oldřichov

Vnitřní i venkovní prostory (např. třída, tělocvična, chodba, školní hřiště, dvorek apod.)

**Materiály a
pomůcky:**

Dravci, krmení, ochranné pomůcky - rukavice, bonbóny, omalovánky, propagační materiály

Přílohy:

Před programem:

Program v tomto rozsahu je možno realizovat za přítomnosti dvou lektorů.

č. 1 Siluety letících dravců, č. 2 Dotkni se křídel - otázky po programu

Program někdy bývá koncipován jako překvapení, má svá specifika a proto je potřeba před jeho uskutečněním domluvit dobře s organizátorem (vyučujícím) podrobnosti. Upozorňujeme na nebezpečnost dravců a prosíme vyučující, aby kladli během programu důraz na bezpečnost a chování dětí. Domlouváme se předem na způsobu řešení případného nedodržování domluvených pravidel. Řešíme také alergie dětí, předpokládané reakce dětí na přítomnost dravců apod.

OBEČNĚ O PROGRAMU, ÚVODNÍ SLOVA LEKTORKY

Tento vzdělávací program vznikl na základě zájmu jak dětí, tak i dospělých. Málokdy se vyskytne lidem příležitost dostat se do tak blízkého kontaktu s dravcem, jako na našich programech.

Je velice obtížné a náročné se o dravce starat a vychovat je tak, abychom s nimi mohli realizovat vzdělávací program. Nejde pouze o nákladnost finanční, ale i o trpělivost a každodenní péči spojenou s přímým kontaktem s lidmi - onášením. Není možné odjet, být jen na den, a ponechat dravce bez každodenní potravy a kontaktu. Je to velice časově náročná činnost.

Proč právě prožitkový program? Doba jde stále dopředu a tlačí nás sebou. Dnešní výuka ve školách je mnohdy složitější a náročnější. Děti jsou stále krok před námi díky moderní technice. Nenechme je ale zcela propadnout počítačovému světu. Naučme je poznávat také jiné, důležité věci, které v dnešním shonu posouváme do pozadí. Naučme je, že i příroda nás potřebuje a bude potřebovat, tak jako my ji. Naučme děti milovat vše živé i neživé a otevřeme jim srdíčka. Mnoho z nás rádo vzpomíná na dobu, kdy jsme s kamarády běhali po lese a hráli různé poznávací hry. Vraťme se zpátky do těch let, zapátrejme v paměti a dejme možnost vzpomínkám na dětství vyplout na povrch. Vždyť stačí jen otevřít okno a pozorovat nebe.

PROGRAM

POZDRAVENÍ DĚTÍ S DRAVCI

LEKTOR

Vyzývám děti, aby pozdravily nahlas – dravci reagují na pozdrav.

Položím otázku: „Kdo z Vás se bojí?”

Vybírám z dětí, které se hlásí, posadím mu dravce na ruku.

Upozorňuji děti na riziko – Výr velký je nebezpečný (ukazují, jak má nebezpečné drápy, zobák, jak je těžký).

Zdůrazňuji bezpečnost při kontaktu, způsob dotýkání a hlazení dravce s ohledem na směr růstu jejich peří. Předávám dítěti na rukavici dravce, popisují při tom, jak správně ho držet.

PŘEDSTAVENÍ

Představuji naši profesi. Kdo jsme a co děláme?

Vysvětlím pojmy hajný, myslivec a sokolník. Ptám se, jaký je mezi nimi rozdíl?

Potom představujeme všechny naše přítomné dravce:

METODICKÉ POZNÁMKY

Lektorka v úvodu dává dětem možnost pohodlně se usadit, aby všichni dobře viděli a mohli se zapojovat do programu.

Na programech o dravcích máme i krkavce Alberta (našeho největšího zpěvného ptáka), který jediný není dravec. Ukazujeme na něm rozdíl mezi sovou a krkavcem. Děti tipují, kdo z nich je chytřejší.

Bára

Poštolka obecná

Jára

Raroh velký

Džína

Káně Harrisovo
(lovecký dravec)

Linda

Káně Harrisovo
(současně ukázkové i lovecké)

Jurínek

Káně Harrisovo
(nový dravec, kterého takto
navykáme na kontakt s dětmi a lidmi,
zvyká si na různá prostředí tzv. onášení)

Čika

Výr velký

Albert

Krkavec velký

POZNÁVÁNÍ DRAVCŮ A JEJICH ŽIVOTA

V této části programu se děti ptáme u jednotlivých dravců:

- Co o tomto dravci víte?
- Kde se vyskytuje, odkud pochází?
- Kde hnízdí? (U Káněte Harrisova se ptáme: Proč hnízdí na kaktusech?)
- Proč chováme dravce?
- Kdybys chtěl mít dravce doma, co vše bys musel zjistit, zajistit...?
- Jak se zachovat při nálezu zraněného dravce v přírodě?

Odpovídáme na otázku, **jak může dítě poznat dravce žijícího ve volné přírodě.**

Procházíme společně siluety letících ptáků a učíme se je rozpoznávat.

Dále je možné dravce poznat podle peří (zkoumáme zrakem i hmatem). Vysvětlujeme také způsob letu (tichý let, není slyšet).

Přemýšlíme s dětmi, kde mohou dravce vidět (v lese, ve skalách, lovit na poli).

PRAKTICKÁ UKÁZKA VÝCVIKU DRAVCŮ ZPŮSOB SOKOLNICKÉHO VÝCVIKU, ZPŮSOB LOVU, PŘELETY DRAVCŮ

Největší částí programu je praktická ukázka způsobu výcviku dravců, který zahrnuje lety, osahání dravce, děti si zkouší vzít dravce na rukavici. Dále předvádíme ukázky cvičení s dravci pro získání svalové hmoty např. horizontální let za potravou, navykání na vodu, auta, tzv. onášení např. bereme dravce do obchodního domu, do dopravních prostředků apod.

Ukázky jsou doprovázeny dalším výkladem. Vysvětlujeme např. rozdíl mezi loveckým dravcem a dravcem speciálně cvičeným na ukázky.

Předvedení letu a lovu dravců

Vybírám dítě z řad dobrovolníků, postavím jej na protější stranu místnosti nebo venku do dostatečné vzdálenosti s druhým z lektorů. Dítě drží potravu na rukavici.

Před přeletem vystavíme z dětí překážky pro let dravce za potravou. Následně realizujeme přelet dravce. Ptáme se dětí: „Proč se dravec vyhýbá překážce?“. Postupně vyzýváme další dobrovolníky. V této části umožňujeme dětem kontakt s dravcem na rukavici, popřípadě fotografování.

Položení otázky nám pomáhá si vybavit, co již k tématu víme, stavíme tak pomyslné mosty od známého k neznámému. Podstatné je po položení otázky dát dětem prostor pro promyšlení a zodpovězení otázky a neúspěch vlastní výklad.

Příloha č. 1 Siluety letících dravců

Lektorka dává dětem možnost zapojit k poznávání dravců více smyslů – zrak, sluch, hmat. Každý účastník zde vidí dravce na vlastní oči, může se ho dotknout, zjistit jak má nebezpečné drápy, zobák, může vidět a zjistit proč výr dokáže otočit hlavu o 270°, že nemá mimiku, může si zkusit na rukavici, jak je těžký, prozkoumat, kde má položené sluchové orgány (poukazujeme na výbornou kvalitu sluchu – například výr podle sluchu uloví na 300 m myš pod 0,5 m sněhu).

Dovednost důkladně věci zkoumat a poznávat je různými smysly je důležité rozvíjet nejen při poznávání přírody.

Pokyny k ukázce: nemávat rukama, upozornění na chyby, způsob držení rukavice.

Když je program realizovaný venku, vybereme na vlečku dítě, které si myslí, že dokáže běžat stejně rychle jako liška. Káně loví lišky, a proto dobrovolník dostane na provázek liščí oháňku, a co nejrychleji s ní běží. Následuje ukázka lovu káněte.

ROZLOUČENÍ S DRAVCI

Než se rozloučíme, rozdávám dětem soubor otázek, ve kterém zjišťujeme, co si z programu děti pamatují. Ti, co na otázky odpoví, si přicházejí vybrat omalovánku, bonbón a rozloučit se s dravci.

Příloha č. 2 Otázky po programu

Po programu je dobré najít způsob, jak zjistíme, jaký program dopad, co z něj jeho účastníci odnášejí, jak se po programu cítí, co si pamatují, co jim např. po programu vrtá hlavou apod. Tato zpětná vazba od účastníků nám pak pomáhá vidět svoji práci z jiného úhlu pohledu, zamýšlet se nad jejím významem a umožňuje nám program dále rozvíjet.

Lektorka zde například využívá čas oběda, kdy je přirozené dále diskutovat s dětmi i učiteli o právě prožitém programu.

RECENZE NA PROGRAM Z WEBOVÝCH STRÁNEK

Jedna účastnice programu napsala na webové stránky tento komentář:

Chtěla bych moc poděkovat sokolníkům a všem účinkujícím z Dotkni se křídel za sebe a děti ze ZŠ Brodek u Prostějova. Děti i my učitelé jsme byli přímo nadšeni jejich prací a smyslem pro humor. Děti budou ještě dlouho vzpomínat a doufáme, že nás brzy navštívíte znovu. Ještě jednou moc děkujeme za super přístup, zábavu a práci, kterou jste odvedli.

(odkaz: <http://dotkni-se-kridel6.webnode.cz/reference/>)

<http://dotkni-se-kridel6.webnode.cz>

NÁVAZNOST PROGRAMU

Účastníkům našeho programu nabízíme účast na skupinových víkendových pobytech, které pro zájemce pořádáme.

Učitelům a dětem doporučuji po programu shlédnout film Král sokolů z roku 2000, určený pro děti od 6 let - koprodukční česko-slovensko-polsko-maďarsko-německo-francouzský film natočený podle novely Sokoliar Tomáš Jozefa Cígera Hronského.

Dětem, které téma zaujalo, předávám zajímavé odkazy na internetu a sociálních sítích.

ZÁVĚREČNÉ SLOVO LEKTORKY

Ze zkušeností, které jsem během realizace programů získala, přináším pár doporučení:

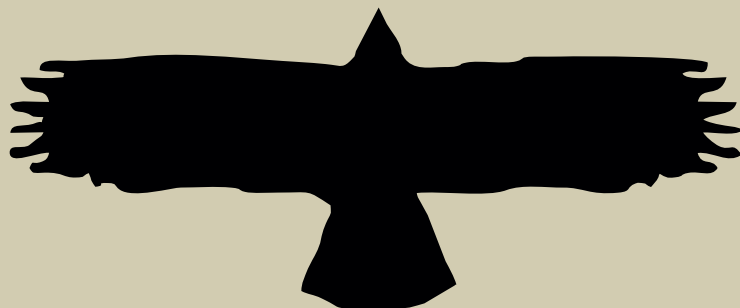
- nenutit účastníky programu ke kontaktu s dravcem
- nenechat dravce bez dohledu pověřené osoby
- nepoužívat slova, kterým děti nerozumí, popř. vysvětlit jejich význam
- neopomíjet zapojení učitele a stále s ním v průběhu programu spolupracovat
- nepodcenit poděkování za účast

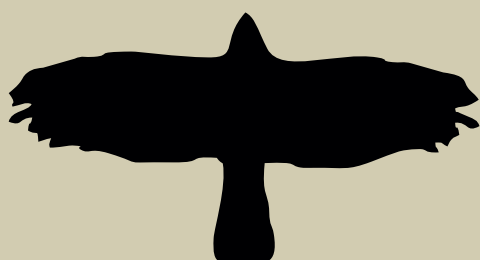
Pokud se nám během programu podaří vzbudit u dětí zájem o probírané téma, je výborným bonusem, pokud můžeme v závěru nabídnout další možnosti, jak se mohou zájemci o tématu více dozvědět a svoje nabyté znalosti dále prohloubit.

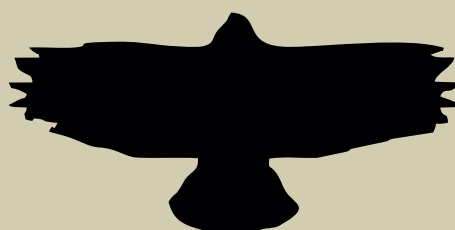
PŘÍLOHA Č. 1 SILUETY LETÍCÍCH DRAVCŮ

OREL

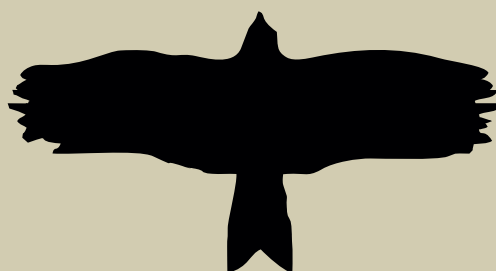
KÁNĚ

JESTŘÁB

MOTÁK

LUŇÁK

POŠTOLKA

SOKOL

KRAHUJEC

1. O les se starají

- a) myslivci
- b) lesníci
- c) ochránci přírody

2. Jak se říká lidem, co chovají dravce

- a) ptáčníci
- b) sokolníci
- c) myslivci

3. Kde hnízdí káně Harrisovo

- a) na stromě
- b) na skále
- c) na kaktusu

4. Jak se jmenuje náš výr velký, kterého jste dnes viděli

- a) Rozárka
- b) Hedvika
- c) Čika

5. Koho zavoláme, pokud najdeme mládě nebo poraněného dravce

- a) maminku, tatínka
- b) nikoho
- c) kamaráda

6. Na divoká nebo cizí zvířata

- a) nesaháme
- b) saháme s velkou opatrností
- c) nikdy nesaháme

PIKTOGRAMY

"další varianta" = tzn. když konkrétní část programu by šlo udělat i jinak (možná interaktivněji, nebo ještě s jiným záměrem a cílem...)

"upřesnění - hřebíček na hlavičku" = tzn. cílem poznámky je konkrétní část programu upřesnit, podrobněji rozepsat, přesněji zacílit

"rozšiřující varianta" = tzn. když by bylo možné této části programu věnovat větší prostor nebo jít v tématu více do hloubky

"všimněte si" = tzn. teoretický komentář, který upozorňuje na nějakou pedagogickou zákonitost, fígl, který stojí za povšimnutí, nebo jen souvislost, která se může v podobných situacích hodit

"koukněte do přílohy" = tzn. do odkazu na přílohu potřebnou k realizaci programu

Tvorba vzdělávacího programu byla součástí projektu S Hubertem do školy a možná i dál, který realizoval Řád svatého Huberta za finanční podpory Ministerstva zemědělství. Metodickou část programu (školení a vytvoření metodik včetně pilotáží) podporovali lektori a mentori JOB spolek pro inovace - Sekce vzdělávání ve školství. Cílem projektu bylo vytvořit a pilotně ověřit programy pro práci s dětmi předškolního a mladšího školního věku, které budou dětem přibližovat témata udržitelného hospodářství, smysl hospodaření a užítky, které hospodaření lidem přináší.

JAK CELÝ PROJEKT PROBÍHAL?

1. část - setkání 8. – 9. 6. 2016

Vstupní inspirace...nápadník...hledání možností, jak na to...plánování programů pro děti/školy

V této části měl každý možnost se seznámit s tím, co pro děti připravují ostatní, představit své zkušenosti, získat databázi konkrétních postupů, aktivit, které jim pomůžou: čerpat ze zkušeností dětí, aktivně do programu děti zapojit, naplánovat program. Cílem této části bylo získat podporu pro vytvoření svého programu, který bude reálně využit v praxi.

2. část - průběžně mezi setkáními

Individuální písemné vytváření/upravování vlastních programů...možnost využití konzultací s lektory...příprava materiálů, pomůcek, prostředí...

V této části každý (případně dvojice či skupina) vytvářel program pro děti/školy tak, aby bylo možné jej v praxi ověřit. V této písemné přípravě byly např. náměty na konkrétní aktivity s dětmi, pracovní listy, pomůcky apod. Na to všechno nebyli autoři sami. Každý tvůrce programu měl „svého“ konzultanta, kterému program zasílal, on se s ním seznámil a v rámci konzultací (mail, skype, telefon, osobní setkání) společně dotvořili, vyjasnili si otázky apod.

3. část - setkání 21. – 22. 9. 2016

Sdílení...inspirace...nápady ostatních...povzbuzení do realizace...vyhodnocování zrealizovaného programu...

V této části měl každý příležitost se inspirovat připravenými programy ostatních kolegů, načerpat nápady pro dokončení svého programu. Společně jsme hledali možnosti, jak konkrétně získávat školy/učitele pro spolupráci a jak vyhodnocovat zrealizovaný program z pohledu dítěte, učitele, školy, hospodáře.

4. část - průběžně

Dokončení programu...závěrečné konzultace...oslovení škol/učitelů...příprava na vlastní realizaci

5. část - do konce listopadu 2016

Vlastní realizace programu...vyhodnocení...odměna

V této části kurzu pilotně autoři ověřili svůj připravený program, sepsali jednoduchou závěrečnou zprávu a zaslali pro zpracování lektorům a mentorům JOB spolek pro inovace - Sekce vzdělávání ve školství.

